

Lägesrapport projektet Fotgängarsäkerheten i de svenska tätorterna – en rangordning, TRV 2013/13693

Genomfört arbete

Projektet syftar till att dels analysera variationen i fotgängarsäkerhet mellan de svenska tätorterna i syfte att söka rangordna dem, dels undersöka om skillnaderna mellan kommuner kan sammanhålla med deras säkerhetsarbete (exempelvis drift och underhåll av fotgängarytor, trafik- och fartdämpning mm).

Dataunderlaget utgörs dels av ett uttag från (1) STRADA avseende skadade fotgängare i fall- resp kollisionsolyckor 2011 samt 2012, dels uttag från (2) databasen RVU Sverige avseende antalet ”resor” till fots samma år, samt (3) kommunernas befolkningsmängd enligt uppgifter från SCB.

Bedömning av hittills framkomna resultat

Analyserna hitintills har visat på relativt stora statistiska felkällor, något olika för STRADA och RVU.

För STRADA handlar det främst om systematiska bortfall som varierar med kommun. Det är två slags bortfall, dels ett externt som har att göra med avstånd mellan olycksplats och STRADA-sjukhus, dels ett internt bortfall som innebär att inte alla trafikskadade registreras trots att de kommer in på ett STRADA-sjukhus. Båda bortfallen kan vara relativt betydande inom en del regioner, och mindre inom andra. Problemet är att bortfaller varierar geografiskt.

Däremot tycks de slumpmässiga felen vara försumbara i STRADA för en studie av detta slag. Sambandet över kommuner mellan 2011 och 2012 är mycket högt, $r = 0,97$, innebärande att kommunerna uppvisar ungefär samma olycksfrekvenser det ena året som det andra. Det hade de inte gjort om slumpmässiga fel varit stora.

För RVU är det däremot de slumpmässiga felen som orsakar problem i detta slags studie. Det beror på att bastalen blir alltför små i små kommuner. Totalantalet intervjuade uppgår visserligen till ca 24 000 sammanlagt de båda åren, men utslaget på 290 kommuner varav hälften har mindre än 15 000 invånare, blir antalet intervjuade alltför litet i de flesta kommuner för att ge någorlunda säker skattning av fotgängarnas del av personförflyttningarna. Det finns i och för sig också systematiska fel i RVU Sverige men en del av dem hanteras genom efterstratifiering i kön, ålder och region.

FOT kommer i de fortsatta analyserna att hantera dessa båda statistiska problem på följande sätt. För det första begränsas kommunerna till dem där det finns ett STRADA-sjukhus och till de omedelbar angränsande kommunerna (i syfte att minska avståndsfaktorn). För det andra tas enbart större kommuner med, de med minst 40 000 invånare enligt vad som idag kan bedömas. Det kommer då att handla om drygt 50 kommuner. För det tredje görs jämförelser inom storleksgrupper, exempelvis storstäder, större kommuner, medelstora kommuner osv.

I de fortsatta analyserna kommer FOT vidare att ta med hela kommunen, inte bara dess tätorter. Med det kommunurval som nämnts domineras kommunen av sin centralort. Den helt dominerande delen av såväl fallolyckor som kollisionsolyckor för fotgängare inträffar inom tätbebyggelse, liksom den helt dominerande delen av fotgängartrafikarbetet. Att införa en platsbestämd selektion i dessa datamängder skulle sannolikt inte tillföra något mervärde, tvärtom kan det vara ytterligare en felkälla, särskilt när det gäller RVU-data.

Återstående arbete

Ytterligare dataanalyser kvarstår innan den andra delen av projektet kan starta, nämligen att välja ut ett antal kontrastkommuner, alltså sådana som rankats högt respektive lågt fotgängarsäkerhet. Information om dessa kommuner kommer därefter att samlas in genom offentliga källor, intervjuer och/eller enkäter till trafikansvariga. Information kommer att handla om väghållarinsatser för fotgängare, trafik- och fartdämpning, vinterväghållning och halkbekämpning mm.

Tids- och kostnadsplan

Projektet följer kostnadsplanen men är något försenat. Slutrapport ska, enligt avtal, lämnas senast 2014-04-30. FOT kommer att behöva senarelägga slutrapporten och inkommer, efter översyn av tidplanen, med en begäran härom vid senare tillfälle.